

Nisser og Dverge bygge i Bjerge

”Sangheftet” på den årlige Fjellsprenningskonferansen inneholder to sanger, nemlig visen om Svarta Bjørn og Steinbrytervisen, den siste mere kjent som ”Nisser og Dverge”. Denne Steinbrytervisen er skrevet av ingen mindre enn Henrik Wergeland (1808-1845), en av Norges største diktere. Resultatet ble, med hans ord, ”nedenstaaende simple vise”:

Nisser og Dverge
bygge i Bjerge;
men vi skal mine dem alle herud.
Thi mens vi synge
muntre i Klynge,
sprænge vi Bjerget i Luften med Krut.

Ja lad oss bore
Dybe og store
Huller i Gråstein og Blåstein og Flint!
Da, mens vi synge,
muntre i Klynge,
sprengte vi Bjerget i Stykker og Splint.

Hurra! Det knalder!
Satans Rabalder!
Hurra, Minerer! Du vinder tilsidst.
Thi, mens vi synge
muntre i Klynge,
sprengte vi Bjerget ved Makt og ved List.

Fjeldet skal bæve
under vor Næve,
Hurra, Minerer! Nu knalder dit Skud.
Nisser og Dverge
bygge i Bjerge,
Hurra, nu mine vi Nisserne ud.

Wergeland startet bladet ”For Arbeiderklassen” som et ledd i sin virksomhet for folkeopplysningen. Han forteller selv i dette bladet om hvorfor han skrev denne visen:

” Aa vi gjør nu Viserne våre selv, ” var den gamle Steinbryters Svar når jeg bebreidede ham, at kunde synge liderlige Viser til Mineertakten sammen med sine Drengbørn, der holdt Boret, og det især når det gikk Fruentimmer forbi.

Han filosoferer videre litt over temaet om det må være en slage åndsfattigdom som ligger bak valget av et slikt tema, men konkluderer litt mindre pessimistisk:

Men Steinbryterne vare ikke steinhaarde i sin Uvane; de vare Strax villige til at avlade den, naar de blot kunde faa andre Viser; og jeg skrev dem da nedensstaaende simple, som de nu synge under Navn af: Steinbrytervisen.

Her følger de fire versene av visen og deretter noen meninger om den ”raa Arbeider” som har fått liten oppdragelse og er som et barn. Men til slutt skriver han:

Man treffe hans Smag, hans slumrende Følelse for det bedre, og det vil være forbi med den fordærvede Smag, med Forkjærligheten for det Raa, der alltid kommer først frem ligesom Ukrudet, og som herskede i hans Sind alene for det Bedre ikke var vakt.

Vi ser at det ligger mye kulturhistorie bak Fjellsprenningskonferansens ”nasjonalsang” og den kan gjerne synges også som en honnør til dikteren Henrik Wergeland.

Kilde: Dr. Harald Beyer, ”Wergeland for hvermann”, Gyldendal norsk forlag, Oslo 1947.